

Remissvar från Socialistiska Läkare gällande SOU 2016:78 "Ordning och reda i välfärden"

Diarienummer: Fi2016/04014/K

Sammanfattning

Socialistiska Läkare tillstyrker utredningens förslag om att begränsa vinstuttaget för aktörer inom välfärdssektorn. Vi delar utredarnas slutsats att möjligheten för privata aktörer att göra stora vinster på verksamhet inom dessa områden bidragit till en osund och negativ utveckling inom en av samhällets mest grundläggande funktioner. Vi vill dock gå längre och helt förbjuda möjligheten att omvandla offentliga medel avsedda för hälso- och sjukvård, utbildning och omsorg till privata vinster.

Yttrande

Socialistiska Läkare har tagit del av SOU 2016:78 Ordning och reda i välfärden. Vi delar utredarnas bedömning att:

- i. Välfärdstjänster är av en särart då de berör liv och hälsa. De kan därför ej fungera som andra tjänster på en marknad, eftersom felval får oacceptabla konsekvenser.
- ii. Möjligheter till vinst medför en oundviklig risk att verksamheter skär ned på kvaliteter som är svåra att mäta för att öka sin lönsamhet.
- iii. Vinstintresse spär på segregation och gynnar i första hand resursstarka grupper.
- iv. Befintlig forskning talar emot att betydande effektivitetsvinster uppnås genom konkurrensutsättning av välfärdssektorn.
- v. Kommuner och landsting ska stå fria att genom demokratiska beslut upphäva valfrihetssystem enligt LOV.

Socialistiska läkare ser utredningsförslaget som ett framsteg vad gäller efterlevnad till Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), §2 som lagstadgar att den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vården.

Invändningar

Socialistiska läkares huvudsakliga kritik mot utredningens betänkande är att det slutar vid halva vägen. Om vinst är en dålig drivkraft – varför är då 7% vinst en bra drivkraft? Ett vinsttak på 7% skulle fordra en omfattande kontrollapparat för att kontrollera att vinsttaket inte kringgås genom hyresuttag, löner eller genom manipulation av värdet på det operativa kapitalet. Den idéburna verksamhet som privatiseringar en gång syftade till att främja kan istället utvecklas inom offentlig sektor. Detta kräver en medveten satsning på idéburen hälso- och sjukvård inom det offentliga, och skulle innebära ett demokratiskt framsteg eftersom det ger människor lika möjlighet att etablera en idéburen verksamhet oavsett kapitaltillgång.

Socialistiska Läkare är av åsikten att förslaget bör utvidgas till att gälla allt vinstuttag inom hälso- och sjukvården, och att principen för svensk hälso- och sjukvård skall vara att den bedrivs i offentlig regi.

Bakgrund

Vi är motståndare till privat driven sjukvård och menar att konsekvenserna av nuvarande lagstiftning gör att den står i strid med hälso- och sjukvårdslagen, eftersom den sätter behovsstyrningen av sjukvården ur spel. Det finns flera vetenskapliga studier på området, bland annat en helt färsk metaanalys där samtliga rapporter och vetenskapliga artiklar som berörde effekterna av privatisering och vinstdriven sjukvård i Sverige gick igenom. Av sammanställningen framkommer att vinstdriven sjukvård innebär ökad sjukvårdskonsumtion för resursstarka befolkningsgrupper där sjukdomsbördan är liten, medan tillgängligheten minskar för patienter med flera sjukdomar och komplex problematik. Behovsprincipen har satts ur spel för fördelningen av svensk sjukvårds resurser, och patientnöjdheten är väsentligen oförändrad^[1]. Samma kritik, samt påpekandet att insynen och möjligheten att politiskt styra primärvården i enlighet med folkhälsomålen, har tidigare framförts av professor Göran Dahlgren^[2,3].

Utöver detta anser vi att för professionen viktiga värden hotas av den vinstdrivna sjukvården. Vinstdriven sjukvård har resulterat i en kommersialisering av patient-läkarrelationen. Då vinst ska etableras måste patienterna hållas knutna till en vårdcentral. Detta medför en kulturell förskjutning där patienter omtalas som *kunder* som måste tillfredsställas. Detta hotar att resultera i en påverkan på medicinska bedömningar då vårdenheter i vinstmaximeringssyfte med direkta eller indirekta medel kan påverka vårdprofessioner att fatta beslut utifrån principen att tillfredsställa kundens behov – *kunden har alltid rätt* – istället för att låta besluten vila på solid medicinsk grund. Detta har visats påverka förskrivning av antibiotika^[4] och kan leda till ökad opioidförskrivning samt resursutnyttjande som saknar evidens^[5].

Socialistiska Läkare är av meningen att hälso- och sjukvård bör bedrivas offentligt. Den offentliga sektorns meddelarfrihet samt omfattningen av offentlighetsprincipen är central för att garantera att sjukvårdsarbetare vågar yttra sig om missförhållanden inom sjukvården och att adekvat granskning kan bedrivas gentemot skattefinansierad verksamhet.

Avslutning

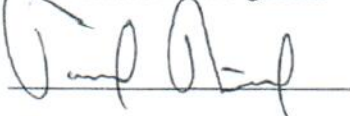
80% av Sveriges befolkning står bakom kravet att våra skattemedel ska användas ändamålsenligt och inte försvinna som vinst till skatteparadis. Socialistiska Läkare är ideologiskt emot privat sjukvård och vinstintressen, och menar att forskning stöder den breda folkmajoriteten så till vida att nuvarande system innebär ett brott mot hälso- och sjukvårdslagens påbud om behovsstyrning av sjukvårdens resurser. Vi uppmanar regeringen att ta denna chans att med folkets breda stöd i ryggen genomdriva en konkret förändring som vänder den utveckling mot marknadsliberalism som det senaste årtiondet gått snabbare i Sverige än något annat land.

Socialistiska läkare ser utredningens förslag som ett första steg i rätt riktning, men sällar oss till folkrörelserna i kravet på ett absolut vinststopp inom skola, omsorg samt hälso- och sjukvård.

Socialistiska Läkare är en partipolitiskt och religiöst obunden förening som verkar för ökad jämlikhet avseende hälsa samt hälso- och sjukvård. Föreningen har ca 300 medlemmar, samtliga läkare eller läkarstudenter. Föreningen har existerat i olika upplagor sedan 1930-talet med perioder av inaktivitet. I sin nuvarande form grundades föreningen 2010. Socialistiska läkare verkar kunskapande, opinionsbildande och deltar i gräsrotsarbete för att stärka rörelsen för jämlik hälsa och hälso- och sjukvård i Sverige och internationellt.

Malmö den 22 februari 2017

Socialistiska Läkare genom

Torkel Rönnblad,
ordförande

Sten Axelson Fisk,
politiskt kommunikationsansvarig

Referenser

1. Burstrom B, Burstrom K, Nilsson G, Tomson G, Whitehead M, Winblad U: Equity aspects of the Primary Health Care Choice Reform in Sweden - a scoping review. *Int J Equity Health* 2017, 16:29.
2. Dahlgren G: Neoliberal reforms in Swedish primary health care: for whom and for what purpose? *Int J Health Serv* 2008, 38:697-715.
3. Dahlgren G: Why public health services? Experiences from profit-driven health care reforms in Sweden. *Int J Health Serv* 2014, 44:507-524.
4. Fogelberg S: Effects of Competition between Healthcare Providers on Prescription of Antibiotics. *Research of Industrial Economics*; 2013.
5. Zgierska A, Rabago D, Miller MM: Impact of patient satisfaction ratings on physicians and clinical care. *Patient Prefer Adherence* 2014, 8:437-446.

